

Смеццевыя «войны»

Вольга АНУФРЫЕВА, рэдактар «МС»:

— На днях была непрыемна ўражана адным фактам: у сталічным пад'ездзе дзяўчынка пацярпела ад... пацука. Так-так, звычайнага шэрага, што вызывае агіду толькі адным выглядам. Вось гэтая зусім непрыемная істота ўкусіла дзіця. Каментарый адказнай асобы ад камунальнай службы гучаў выразна: трэба заварваць смеццеправод, каб раз і назаўсёды пазбавіцца ад пацукоў і не дзяліць з імі жыллёвую плошчу, бо чарговая дэратызацыя (папросту: раскідванне атруты ад грызуноў) канчаткова праблему не вырашыць...

Аднак падчас абмеркавання гэтай тэмы сутыкнулася з іншымі поглядамі: маўляў, пацук мог трапіць не толькі са смеццеправода, а адкуль заўгодна, хоць бы з водаправода ці вентыляцыйнага люка. Навошта адразу радыкальныя падыходы па заварванні? Знайшлі камунальнікі падставу, вось і карыстаюцца момантам.

Між іншым, наўрад ці так лічаць бацькі пацярпелага дзіцяці, якія першыя будуць агітаваць суседзяў за тое, каб пагадзіліся даць згоду на заварванне «хатняга сметніка». Нагадаем, што мінімальны парог для прыняцця выніковага рашэння належыць 51 % жыхароў.

І вось на мяжы сумнеўнага камфорту ад магчымасці выйсці на памыйніцу ў хатніх тапках (ці ўласнай ляноты?) і чысціні ў пад'ездзе ўзнікаюць так званыя смеццевыя войны. Напрыклад, у Гродне іх яшчэ добра памятаюць, бо працэс па заварванні смеццеправодаў скончыўся ў гэтым горадзе зусім нядаўна. Самы пік спрэчак прыпаў на перыяд, калі гарадской камунальнай гаспадаркай кіраваў цяперашні намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй Хмель, які, нягледзячы на абставіны і час, заўсёды асабіста ехаў на месца «лакальнага канфлікту» і пераконваў людзей у неабходнасці з'яўлення кантэйнерных пляцовак і тлумачыў плюсы экалагічнага складніка гэтай справы.

Асабіста для мяне ніколі не выклікала вялікай складанасці вынесці з хаты і выкінуць у ацынкаваны кантэйнер пакунак са смеццем ці па дарозе ў прадуктовую краму, ці падчас выгулу сабакі, ці спяшаючыся на працу. Сапраўды, не цяжка, але трэба прывычаіцца і адмовіцца ад ранейшай звычкі. Бадай, што шкоднай. Ад яе дзякуючы адкрытай інфармацыйнай пазіцыі камунальнікаў адмовіліся ўжо ўсе гродзенцы і наўрад ці ўспамінаюць цяпер, што выклікала ў іх такую хвалю абурэння.

Як не памятаюць і гамяльчане, якія ўжо дзесяцігоддзямі не карыстаюцца смеццеправадамі, — менавіта Гомель стаў першым горадам у краіне, дзе гэты працэс быў запушчаны. «Чвэрць стагоддзя без пацукоў і прусакоў» — пад такім красамойным загалоўкам чытач сённяшняга нумара «МС» зможа пазнаёміцца з цікавым вопытам гэтага рэгіёна. У матэрыяле «Пазбавіцца ад непатрэбных рэчаў, або Як папоўніць сямейны бюджэт» — даведаецца аб арганізацыі раздзельнага збору смецця ў Салігорску, а аб тым, як прыватнік вырашае экалагічную праблему цэлага раёна — у артыкуле «Цяплічную плёнку — на гранулы».

Цяпер настае час жыхароў сталіцы вырашаць, жыць з памыйніцай побач са сваімі «квадратамі» ці не. Таму нашы карэспандэнты падрыхтавалі шмат карыснай інфармацыі, каб пытанне «заварваць ці не смеццеправод?» не выклікала абурэння ў тых, каму яшчэ трэба на яго адказаць, і не правакавала супрацьстаяння паміж тымі, хто за і хто супраць...

КАМУНАЛЬНЫЯ СТАСУНКІ

ВЫКІДВАЦЬ ЦЫВІЛІЗАВАНА

Смеццеправоды цалкам знікнуць з беларускіх дамоў у 2020 годзе, а колькасць смеццевых кантэйнераў у краіне ўзрасце да 150 тысяч. Мяркуецца, што гэта і новыя кірункі перапрацоўкі смецця павялічаць аб'ёмы раздзельнага збору адходаў у краіне настолькі, што ў 2020-м мы зможам перапрацоўваць чвэрць створанага смецця, а яшчэ праз 15 гадоў — ужо палову.

Кантэйнеры пластыкавыя, ацынкаваныя, падземныя

Альтэрнатыва смеццеправадам — кантэйнерныя пляцоўкі са сметніцамі для збору камунальных адходаў і другаснай сыравіны: паперы, шкла і пластыку. А таксама падземныя кантэйнеры для змешаных адходаў. Адна такая ёмістасць замяняе пяць звычайных, выглядае больш эстэтычна, і вывозіць смецце з іх трэба радзей. Галоўнае — знайсці месца, дзе іх можна ўстанавіць з разлікам, што гэта стацыянарная сметніца, змяніць месцазнаходжанне якой будзе ўжо немагчыма.

Больш як 100 падземных кантэйнераў устаноўлена ў Пінску, 70 — у Магілёве, 47 — у Наваполацку. Сёлета 80 такіх прылад будзе закуплена для Магілёва, 30 — для Салігорска, і яшчэ 38 — для Пінска.

— У нормах на добраўпарадкаванне жылых дамоў дагэтуль не прадугледжаны раздзелы, якія датычацца паправаванняў да збору камунальных адходаў. А ў шчыльнай забудове цяжка знайсці месца для пляцовак, — расказала **Ніна КУЛЬБЕДА, галоўны спецыяліст па інфармацыйнай рабоце Аператара другасных матэрыяльных рэсурсаў.**

Санітарныя нормы прадугледжваюць размяшчэнне кантэйнерных пляцовак не бліжэй за 20 метраў ад вокнаў дома. Аднак ва ўмовах шчыльнай забудовы гэтую лічбу можна памяншаць да 15 метраў, што адпавядае еўрапейскай практыцы. Праўда, у такім выпадку неабходна агародзіць пляцоўку і, па магчымасці, зрабіць

Фота Анатоля КІПЕШЧУКА

страху і дзверы. Максімальная дапушчальная аддаленасць кантэйнераў ад жылля нормамі ўвогуле не вызначаецца, у савецкія часы яна складала сто метраў, пракаментавала **Марына ТОЎСЦІК, начальнік упраўлення камунальнай гаспадаркі і энергетыкі Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Беларусі.**

Для паўнаважнага раздзельнага збору другасных матэрыяльных рэсурсаў (ДМР) — шкла, паперы і пластыку — краіне патрэбна каля 150 тысяч кантэйнераў. Цяпер іх у Беларусі каля 84 тысяч. Пры гэтым шмат сметніц — старыя металічныя ёмістасці па 0,75 м³, якія не маюць колаў і накрыўкі. Так што для зручнага збору ДМР яны таксама будуць заменены сучаснымі пластыкавымі або ацынкаванымі сметніцамі з коламі, накрыўкамі і адтулінамі для сыравіны. Летас у Беларусі з'явілася 9000 новых кантэйнераў, а ў сталіцы сёлета набылі каля 700 новых каляровых пластыкавых кантэйнераў.

— Знешні выгляд адтуліны крыху зменіць кантэйнер для адходаў пластыку, бо людзі прывыклі збіраць смецце ў пакет і ім прыходзілася перад сметніцай па адной бутэльцы вымаць і выкідваць у круглую шчыліну. Цяпер кантэйнеры пад пластык будуць мець і круглую, і прамавугольную адтуліны, куды можна будзе і невялікі пакет пакласці, — падзялілася Ніна Кульбеда.

Пашыраная адказнасць і залаговая сістэма

Цяпер у краіне каля 1600 месцаў, дзе можна здаць ДМР і атрымаць за іх грошы. Асобна арганізаваны таксама пункты збору небяспечных рэчаў: лампачак і батарэек. Пакрысе мадэрнізуюцца і будуюцца лініі сарціроўкі і дасарціроўкі асобна сабраных адходаў.

— Каб максімальна эфектыўна збіраць для перапрацоўкі той аб'ём упакоўкі, які з'яўляецца ў адходах, у 2020 годзе ў краіне запрацуе дэпазітна-залаговая сістэма збору, — удакладніла прадстаўніца аператара. — Гэта дазволіць збіраць больш як 70 % ПЭТ-бутэлек, шкляной тары і алюмініевых бляшанак.

Цяпер на перапрацоўку трапляе, напрыклад, толькі каля 30 % пластыкавай тары. Практика паказвае, што ў краінах, дзе ўкаранілі такую залаговую сістэму, праз год дасягнулі вяртання ў абарот 70 % бутэлек.

З 2012 года ў Беларусі дзейнічае прынцып пашыранай адказнасці вытворцаў у практыцы абарачэння з цвёрдымі камунальнымі адходамі (ЦКА). Вытворцы і імпарцёры асобных тавараў і пэўных відаў упакоўкі фінансавана адказваюць за тое, каб адходы максімальна прыцягваліся да абароту.

— Яны могуць самі збіраць адходы і перадаваць іх на выкарыстанне ці абсяшкоджванне. Аднак такіх мала. Большасць выконвае свой абавязак, пералічваючы аператару грошы, якія ідуць на развіццё ў краіне збору другасных рэсурсаў і перапрацоўку адходаў. На гэтыя ж сродкі ў краіне таксама стымулюецца збор ДМР з бытавых адходаў, — расказала Ніна Кульбеда.

Летась 17 % камунальных адходаў у Беларусі адправілі на перапрацоўку — гэта 650 тысяч тон ДМР. За дзевяць месяцаў сёлета сабралі ўжо 520 тысяч тон. Амаль удвая павялічыўся збор адходаў электронага і электрычнага абсталявання — 8,28 тысячы тон.

Праектаваць нельга пазбавіцца

У межах Канцэпцыі абыходжання з ЦКА на перыяд 2014—2020 гадоў, зацверджанай Мінжылкамгасам, аб'ём канкамы абавязаны пазтапна закрываць смеццеправоды ў існуючай забудове і паралельна тлумачыць грамадзянам, чаму гэта робіцца, зазначыла Марына Тоўсцік:

— У Гомелі і Гродне ўжо завараны ўсе смеццеправоды, і гарады аснашчаны кантэйнернымі пляцоўкамі. У Гродне іх 380, і горад ад гэтага толькі выйграў. Тут прадугледжаны месцы для буйнагабарытных адходаў, спецыяльныя ёмістасці для будаўнічага смецця. Была, напрыклад, скарга, што пляцоўка закрыла агляд выезду з двара аўтамабіляў. Улады вырашылі праблему, устанавіўшы вялікае панарамнае люстэрка, якое дапамагло кіроўцам.

Адходы павінны ператварацца ў рэчы, а не ляжаць на палігонах

Яшчэ ў 4000 беларускіх дамоў смеццеправоды пакуль функцыянуюць, 2,5 тысячы з іх у сталіцы. Згодна з графікам закрыцця смеццеправодаў на 2018—2020 гады сёлета запланавана пазбавіцца ад смеццевага абсталявання яшчэ 1100 шматпавярховікаў, 430 з іх — у Мінску. Мяркуецца, што ў 2020-м смеццеправоды знікнуць зусім.

Пазіцыя Міністэрства ЖКГ адносна наяўнасці смеццеправодаў у новым жыллі, якое толькі праектуецца, адназначная — такога абсталявання там быць не павінна. І сёлета, здаецца, меркаванне спецыялістаў пачулі. Міністэрству архітэктуры і будаўніцтва Беларусі даручана забяспечыць выключэнне арганізацыі смеццеправодаў пры праектаванні шматкватэрных дамоў, акрамя выпадкаў, калі ў гэтых будынках жывуць людзі з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі.

Мінжылкамгас хадайнічае таксама і пра тое, каб тэхнічныя ўмовы на ўладкаванне кантэйнерных пляцовак арганізацыям-забудоўшчыкам выдавалі жыллёва-камунальныя службы.

РДФ-паліва і кампаставанне

У Беларусі развіваюцца таксама новыя кірункі абыходжання са смеццем. Плануецца ўкараніць тэхналогіі выкарыстання арганічных раслінных адходаў шляхам кампаставання. Перш за ўсё, гэта адходы з гарадоў: галіны, абрэзкі дрэў, трава, лістота. Шляхам адкрытага кампаставання ў буртах будуць атрымліваць грунт і выкарыстоўваць яго як тэхналагічны для перасыпкі адходаў на палігонах і як урадлівы — для рэкультывацыі кар'ераў.

Налета ў кожным абласным цэнтры і гарадах, якія ім падпарадкоўваюцца, павінны ствараць пляцоўкі для кампаставання.

— Вытворчасць РДФ-паліва з адходаў на смеццерапрацоўчых заводах — яшчэ адзін кірунак абыходжання з адходамі. Такое рэчыва можна атрымаць з каларыйных фракцый смецця, напрыклад з адходаў пластыку, якія немагчыма выкарыстаць паўторна як сыравіну для вырабу рэчаў, а таксама гумы, кампазітных матэрыялаў, з той жа ўпакоўкі, якая складаецца з некалькіх слаёў, — падзялілася Ніна Кульбеда. — Такое паліва будзе выкарыстоўвацца на цэментных заводах.

Многія не разумеюць, што адходы — гэта наша агульная праблема, і задача чалавека не толькі ў тым, каб вынесці смецце з кватэры. Узровень спажывання ўзрастае, як і колькасць адходаў. Каб цывілізавана пазбаўляцца ад іх, трэба прыкладаць намаганні, інакш ніяк, упэўнена спецыяліст.

Ірына СІДАРОК.